

Hajusaippuan ihme Rajaportin saunassa

Pispalan saunayhdistys julkaisi tarinakirjan yleisen saunansa menneistä vuosista

Tuli ihan hyvä olo ja vanhat muistot kiipesivät pintaan kun luin **Sanna Kivimäen** ja **Marianna Laihon** kirjoittaman kirjan *Puhrasta tuli*, tarinoita Rajaportin saunasta.

Omat kokemukset eivät ole Rajaportilta, mutta samanlainen tuntuu menno olleen kaikissa yleisissä saunoissa.

Rajaportin sauna on varmaan-kin vanhimpia yhä käytössä olevia yleisiä saunoja. Se rakennettiin jo tämän vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä. Alkuvuosina saunottiin ja pukeuduttiin yhdessä sukupuoleen ja ikään katsomatta. Myöhemmin naisten ja miesten puoli erotettiin säkikankaisella verholla ja jatkossa rakennettiin kiinteä väliseinä, johon jätettiin vain kylvettäjälle kulkuaukko. Nytemmin sekin reikä on tukittu.

Kirjan tekijät ovat haastatelleet saunan käyttäjiä ja saunassa työskennelleitä. Monista haastateluista käy ilmi, kuinka tärkeä osa

KIRJAT

Sanna Kivimäki ja Marianna Laiho: *Puhrasta tuli, tarinoita Rajaportin saunasta.* 96 sivua, kuvitettu. Kustantaja: Pispalan saunayhdistys, Tampere 1996.

pispalalaisten elämää oli säännöllinen saunominen kerran viikossa.

Monille lapsille saunominen oli epämiellyttävä kokemus. Saippuaa meni silmiin eikä kuumassa löylyssäkin ollut kiva istua kun raavaat ukot kilpailivat selkänsä kestävyydestä, vesi roiskui ja koivun lehdet lentelivät.

Oli juhlahetki avata limsapullo

Mutta viikon kohokohta oli saada rapsauttaa limonadipullon patenttikorkki auki nauttia sokerijuomasta. Rajaportin saunassa se oli useimmin Pyynikin Helmeä. Tämä korvasi muut kärsimykset. Puhtaiden vaatteiden pukeminen saunapuhtaalle iholle oli nautinto, jonka oppi ymmärtämään vuosia myöhemmin.

Kirja kertoo myös niukemmista ajoista. Vuonna 1917 yleisten saunojen kylvettäjät perustivat Tampereella työväenyhdistykseen oman alaostaston. Jopa saippua oli tiukalla sotien jälkeen. Tästä kertoo kirjassa julkaistu saunottaja **Laura Kosken** kirje Työläisliitolle.

Koski toivoi, että kansanhuoltoministeriö ottaisi huomioon myös Tampereen saunoat ja harkitsisi saippua-annosten lisää-

Saunan mieli. Onni Niemi Pispalasta matkalla Rajaportin saunan lämpöön kahdeksan vuotta sitten.

mistä. Kun kylvetettävän oma saippua ei aina riittänyt ja mäntysuopa ei missään nimessä sovi kylvettäjän käsille pitkäaikaisesti käytettynä.

Mitä ihmettä olikaan kun 1950-luvulla rikkaimmat alkoivat tuoda ensimmäisiä hajusaippuuitaan yleiseen saunaan. Ja vielä suurempi ihme oli kun mäntysuovan

ja sunlightien maailmaan ilmes-tyivät ensimmäiset shampoopul- lot.

RAIMO TUOMI